

З НОВИМ, 2018 РОКОМ!

І ТВОРИТИ ДОБРО!

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 24 (449)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ

30 грудня 2017 року

НОВОСІЛЛЯ

В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ ЛІКАРНІ ВІДКРИЛИ ЦЕНТР ПОЛІТРАВМИ

НА УРОЧИСТІ З ЦІЄЇ НАГОДИ ЗАВІТАЛА
В. О. МІНІСТРА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УЛЯНА СУПРУН

Напередодні Нового року приємна подія відбулася в Тернопільській університетській лікарні – став до ладу сучасний центр політравми. На урочистості з нагоди відкриття завітала в. о. міністра охорони здоров'я Уляна Супрун, яка разом з головним лікарем університетської лікарні Василем Бліхарем і завідувачем Олегом Ємяшевим перерізала стрічку новоствореного медичного підрозділу.

В урочистостях узяли участь народні депутати України Олег Барна, Роман Заставний, голова обласної державної адміністрації Степан Барна, голова обласної ради Віктор Овчарук, начальник управління охорони здоров'я ОДА Воло-

усієї області з політравмами. Звісно, сьогодні бачимо тут багато всілякої апаратури, але набагато важливішими є люди, які будуть надавати цей вид допомоги. Мені відомо, що ваші хірурги пройшли спеціалізоване навчання за курсом «Підтримка життя під час травми», яке базується на найсучасніших підходах до лікування політравми. Курс було розроблено для підвищення кваліфікації професіоналів та їхніх умінь, спрямованих на відпрацювання навичок у першу годину після того, як травмованого пацієнта доставили до медичного закладу.

За словами Степана Барни, голови облдержадміністрації, загалом з коштів ме-

дирим Богайчук, ректор Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, професор Михайло Корда, медичні працівники та пацієнти лікувального закладу.

Присутні на церемонії відкриття оглянули сучасний центр політравми та медичну апаратуру.

В. о. міністра охорони здоров'я Уляна Супрун привітала всіх мешканців Тернопільщини та фахівців університетської лікарні з цієї значимою для розвитку медицини краю подією:

«Це перший такого високого рівня в Україні медичний підрозділ невідкладної допомоги. Найкращий центр політравми, який вдалося створити тернопільським медикам. Він зорганізований задля того, аби медичні фахівці могли врятувати щонайбільше пацієнтів, яких доправляють з

дичної державної субвенції витратили на створення та облаштування центру політравми сім мільйонів гривень. «Нині медична галузь спрямована на те, аби кошти йшли за пацієнтом, а він натомість отримав якісну медичну послугу. За два останні роки ми витратили 120 мільйонів гривень для поліпшення якості надання медичних послуг – від третинного рівня надання меддопомоги й до первинної ланки, зокрема сільських амбулаторій», – зазначив очільник краю.

В.о. міністра охорони здоров'я України Уляна Супрун також цього дня побувала в нашому університеті.

Детальніше – у наступному номері «Медичної академії».

Лариса ЛУКАЩУК,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

ПРИВІТАННЯ

НЕХАЙ 2018 РІК БУДЕ БАГАТИМ
НА ДОБРО, ЩЕДРИМ НА НОВІ УСПІХИ,
ЗДОБУТКИ ТА ПРОФЕСІЙНІ ПЕРЕМОГИ!

Дорогі колеги й студенти!

Надходить світлий та радісний час Новорічних і Різдвяних свят. Це з дитинства улюблені для кожного з нас дні, наповнені світлом любові і сподіваннями на краще. Прийміть найщиріші вітання з Новим роком і Різдвом Христовим!

Торік завдяки злагоженій роботі всього колективу університету досягнуто вагомих результатів на його подальший розвиток. Ми гідно відсвяткували 60-річчя ТДМУ й намітили багато нових планів. Наш унікальний навчально-науковий досвід дає нам можливість упевнено дивитися в майбутнє та чітко визначати орієнтири завтрашнього дня.

Нехай 2018 рік буде багатим на добро, щедрим на нові успіхи, здобутки та професійні перемоги! Бажаю, щоб ваші досягнення були вагомими та переконливими. Нехай справдяться найамбітніші плани та найзаповітніші мрії!

Невдовзі Різдвяна зірка знову зійде над землею, сповіщаючи нас про народження Христа. Нехай маленький Ісус благословить кожну родину вірою й надією,

радістю й любов'ю, а нашій Україні дарує щасливе, мирне життя та впевнений поступ до процвітання!

Хай ці світлі свята принесуть у кожну родину добробут і затишок. Зичу всім Божого благословення, міцного здоров'я, оптимізму, наснаги та невичерпної енергії.

Михайло КОРДА,
ректор ТДМУ, професор

ЧЛЕН СТУДПАРЛАМЕНТУ

Олександр СТРИБУЛЕВИЧ – студент 2 курсу медичного факультету.

Стор. 5

ПРОВОДЯТЬ СПІЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

З 26 до 29 листопада доцент кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Марія Шкільна, провідний фахівець міжкафедральної наукової клінічної лабораторії Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського Ольга Марчук, а також заступник директора ДУ «Тернопільський обласний лабораторний центр МОЗ України» — завідувач відділу з дослідження біологічних факторів Володимир Паничев разом із завідувачем лабораторії особливо небезпечних інфекцій цього закладу Анатолієм Даутовим перебували в Інституті медицини села, що в польському місті Люблін.

Метою візиту стало спільне дослідження збудників Лайм-бореліозу та інших трансмісивних інфекцій (анaplазмозу та

бабезіозу) в кліщів, відібраних з довкілля Тернопільської області. Співпрацю з науковцями Польщі розпочато в жовтні 2016

року, коли у міжкафедральної наукової клінічної лабораторії ТДМУ було проведено низку спільних досліджень з діагностики збудників Лайм-бореліозу в кліщів, які були відібраних з довкілля Тернопільщини.

Цьогоріч до цієї співпраці приєдналися працівники ДУ «Тернопільський обласний лабораторний центр МОЗ України», які збрали майже 300 кліщів з різних місць краю. Потрібно зазначити, що кліщі були відібрани з території саме тих лісництв області, де розташовані лісові господарства, в працівників яких науковцями ТДМУ попередньо було виявлено найбільшу кількість антитіл до збудників Лайм-бореліозу.

Ольга Марчук, Володимир Паничев та Анатолій Даутов досліджують збудників Лайм-бореліозу та інших трансмісивних інфекцій (анaplазмозу та бабезіозу) у кліщів, відібраних з довкілля Тернопільської області.

Отримані результати допоможуть у розробленні інтерактивних карт, на яких можна відобразити поширення іксодових

кліщів у межах Тернополя, Тернопільської області, Західної України тощо. Співставлення карт поширення кліщів дасть

можливість розробити низку протиепідемічних і профілактичних заходів.

Під час перебування в Любліні, науковці ТДМУ вперше освоїли методи діагностики збудників анaplазмозу в сироватці крові людей.

Під час перебування в Любліні члени нашої делегації зустрілися з директором Інституту медицини села, професором Лехом Панасюком.

Під час зустрічі досягнуто домовленості про подальшу співпрацю щодо досліджень інфікованості збудниками Лайм-бореліозу та інших трансмісивних інфекцій мисливців Тернопільської області та Люблінського воєводства Польщі.

Учасники проекту висловлюють подяку ректорові ТДМУ, професору М.М. Корді, проректорові з науково-педагогічної та лікувальної роботи, професору С.Й. Запорожану та проректорові з наукової роботи, професору І.М. Кліщу за допомогу в організації проведення цих досліджень.

ДОЛУЧИЛИСЯ ДО АКЦІЇ «ПОДАРУЙ СВЯТО ВОЇНАМ АТО»

Наш університет взяв участь в акції «Подаруй свято воїнам АТО». Викладачі та студенти збирали засоби гігієни на нульо-

ву лінію фронту в Луганську та Донецьку області. Найактивніше відгукнулися представники кафедр гістології та ембріології, хірургії № 1 та 2, анатомії та патологічної анатомії із секційним курсом і судовою медициною, психіатрії, наркології та медичної психології, пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії, фармакогнозії з медичною ботанікою, медичної інформатики, а також підготовчого відділення факультету іноземних студентів.

Усе необхідне збрали за доволі короткий час. Викладачам і студентам ТДМУ хотілося створити святковий настрій та поділитися частинкою душевного тепла, подякувати за те, що зустріли ці свята вільними, у теплих затишних домівках.

НАУКОВЦІ ПРОАНКЕТУВАЛИ ПРАЦІВНИКІВ ЛІСУ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

Робоча група науковців кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського 1 грудня побувала в лісників Хмельниччини.

Головна мета — оцінка знань лісників цієї області щодо епідеміології, основних клінічних проявів і профілактики Лайм-бореліозу та проведення клінічних і лабораторних досліджень на наявність збудника Лайм-бореліозу у вищезначеної категорії.

Дослідження здійснюють у рамках науково-дослідної роботи «Вивчення епідеміології, патогенезу і клініки Лайм-бореліозу в ендемічних регіонах України, в тому числі у Тернопільській області, та вдосконалення його діагностики, терапії, реабілітаційних

заходів і профілактики», яку виконують за рахунок коштів Державного бюджету України.

Науковці ТДМУ провели анкетування працівників ДП «Ізяславське лісове господарство», яке розташоване в північно-західній частині Хмельницької області, та ДП «Славутське лісове господарство», яке знаходиться в так званій Малопільській зоні змішаних лісів.

Усі обстежені відповіли на питання анкети, в якій вказали місця та кількість укусів кліщів, способи їх видалення, проведення обстеження кліщів на наявність збудників Лайм-бореліозу, скарги після укусу кліщів, застосування репелентів при вході до лісової зони, огляд шкірних покривів після виходу з неї. Працівники лісових господарств цього регіону також дали оцінку власних знань щодо Лайм-бореліозу та вказали на не-

обхідність отримання поглибленої інформації щодо профілактики й клінічних ознак цієї інфекції.

Загалом проанкетували 150 працівників лісу Ізяславського та Славутського лісових господарств Хмельниччини.

Анкетування серед працівників Ізяславського та Славутського лісових господарств проводять доцент кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Марія Шкільна та лікар-інтерн, майбутній дерматовенеролог Інна Голубець. Вони зазначили, що, крім чітких відповідей на питання уніфікованої анкети-опитувальника, отримали багато цікавої та корисної інформації про ці лісові господарства, зустріли не лише фахівців своєї справи, але й закоханих у свою професію та край лісників Хмельниччини. Про

розуміння важливості проведення науковцями обстежень засвідчила особиста присутність та допомога заступника начальника управління Хмельницького обласного управління лісового та мисливського господарств Володимира Колесника.

Разом з анкетуванням провели також збір крові для лабораторних досліджень на наявність збудника Лайм-бореліозу в лісників двох лігоспів Хмельниччини.

Збір провели медичні сестри Галина Пазлюк і Марія Яблонська, майбутній дерматолог, яка проходить інтернатуру на базі Тернопільського обласного клінічного шкірно-венерологічного диспансеру, Оксана Зінко й аспірант кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Катерина Яворська.

ТДМУ РОЗПОЧАВ СПІВПРАЦЮ З КОМПАНІЄЮ PLAGIAT.PL

У Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського 11 грудня відбулося укладання угоди про співпрацю з компанією Plagiat.pl, яка забезпечує вищі навчальні заклади антиплагіатним програмним забезпеченням.

Як розповів її директор Олександр Стрямець, компанія має діючі представництва у дев'яти країнах, а клієнтська мережа нараховує понад 350 університетів у всьому світі. Що ж до переваг, то, за його словами, Plagiat.pl

пропонує клієнтам не лише антиплагіатне програмне забезпечення, а й процедури боротьби з плагіатом і тренінги щодо коректного та ефективного користування системою.

«Антиплагіатне програмне забезпечення не потребує встановлення додаткових програм, для доступу потрібен лише комп'ютер та Інтернет. Програма має здатність виявляти приховані символи у тексті, заміну символів кирилиці латиницею. Подібності генерується від кількох хвилин до

24 годин (щонайбільше). Порівняння студентської роботи відбувається як із Інтернет-ресурсами, внутрішньою базою університету, так і з базами університетів, які вже співпрацюють з нашою компанією, при захищеності даних обох сторін», — додає Олександр Стрямець.

Компанія є лідером на ринку послуг антиплагіату для вишів Польщі (понад 200 ВНЗ) і в Румунії (30 ВНЗ), має широку клієнтську мережу в Україні, Німеччині, Молдові, Казахстані,

Азербайджані та Колумбії. В Україні понад тридцять вишів користуються цією антиплагіатною програмою. Компанія має досвід створення загальнонаціональних процедур, а також окремих процедур для університетів. Антиплагіатна програма Plagiat.pl — частина державного проекту Міністерства освіти Румунії (платформа, створена для обслуговування процесу захисту докторських дисертацій). Також компанія тісно співпрацює з Фондом польських ректорів.

Добірку підготовлено за матеріалами прес-служби ТДМУ

Редактор **Г. ШОТ**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, Л. ХМІЛЯР, М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції: 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, тел. 52-80-09; 43-49-56 E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновник: ДВНЗ «Тернопільський державний університет ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України» Індекс 23292

Видавець: ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України»

За точність викладених фактів відповідає автор. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво ТР № 493-93ПР від 24.11.2010, видане головним управлінням юстиції у Тернопільській області

Газета виходить двічі на місяць українською мовою. Обсяг — 3,33 друк. арк. Наклад — 1000 прим. Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано, віддруковано у ДВНЗ «Тернопільський державний університет ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України», 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.

ОЧІКУЮТЬ НА ТАЛАНОВИТИХ, РОЗУМНИХ, ЗДІБНИХ АБІТУРІЄНТІВ

Кажуть, що у Новий рік варто вступати з новими надіями, мріями та планами. Особливо це актуально, якщо йдеться про майбутню професію, адже справа серйозна. Найважливіше визначитися з вибором вишу, бо дуже важливо отримати добрі знання. Саме з цими сподіваннями й прибули у неділю, 17 грудня, до нашого університету майбутні абітурієнти на День відкритих дверей. В актовій залі адміністративного корпусу зібралися юнаки та дівчата не лише з Тернопілля, а й інших областей України. Чимало з них прийшли разом з батьками, хтось у товаристві брата або ж сестри чи друзів, які вже стали студентами нашого університету. Знайомство з ТДМУ розпочалося репрезентацією відеофільму, який розповів про університет, його сучасне життя, особливості навчального процесу на теоретичних кафедрах і клінічних базах.

Присутніх тепло привітав проректор з наукової роботи, професор Іван Кліщ: «Радий щиро вітати всіх вас у нашому університеті. В день

Іван КЛІЩ – проректор ТДМУ, професор
ний заклад, він є членом Європейської асоціації університетів. ТДМУ – учасник міжнародного проекту ERASMUS MUNDUS MEDEA, спрямованого на організацію академічних обмінів. Лише в цьому семестрі понад 30 наших студентів стажувалися в провідних вищих медичних

(Зліва направо): **Ігор ДРАЧ – заступник декана медичного факультету, доцент, Григорій ЗАГРИЧУК – відповідальний секретар приймальної комісії, доцент**

відкритих дверей ви отримали можливість більше дізнатися про ТДМУ, умови навчання та вступу, а також почути відповіді на всі питання, які вас цікавлять. Гадаю, що нині тут зібралися ті, хто вже впевнився у виборі майбутньої професії, залишилося лише обрати для цього навчальний заклад, а ми гостинно запрошуємо вас стати абітурієнтами саме Тернопільського державного медичного університету».

Професор Іван Кліщ нагадав, що ТДМУ цього року відсвяткував своє славне шістдесятиріччя, він став пер-

навчальних закладах за кордоном. Загалом студенти здобувають освіту на медичному, фармацевтичному, стоматологічному факультетах, у навчально-науковому інституті медсестринства, діє навчально-науковий інститут післядипломної освіти. Потужним є медичний, фармацевтичний факультет, усі викладачі мають науковий ступінь, вчене звання, а кафедри очолюють доктори фармацевтичних наук. У навчально-науковому інституті медсестринства навчання проводять за денною та дистанційною формою. ТДМУ –

шим вищим навчальним закладом, який створили в Тернополі й багато років опісля присвоїли ім'я видатного нашого краяннина, вченого-біохіміка зі світовим ім'ям Івана Яковича Горбачевського. За шістдесятилітню історію досягнуто чимало – інститут став університетом і перетворився в потужний навчаль-

єдиний в Україні медичний виш, де запроваджено дистанційну форму підготовки медсестер-бакалаврів і магістрів, за якою навчаються студенти зі Сполучених Штатів Америки, Канади, Ізраїлю та, звісно, й України.

«Якщо вступите до нашого університету, то самі переконаєтесь, що у

ТДМУ використовують найсучасніші інформаційні технології навчання, – зазначив Іван Миколайович. – Усі найновіші в медичній науці засоби втілюємо в навчальний процес. У дусі часу й застосування комп'ютерних технологій, нині є можливість вибору з-поміж широкого розмаїття оригінальних методик, які постійно вдосконалюються. Активно впроваджуємо симуляційні методи навчання, в нашому виші діє один з найкращих тренінгових центрів України, ми закупили достатню манекенів-симуляторів і студенти відпрацьовують на них практичні навички у Центрі симуляційного навчання. Ми змогли розв'язати проблему не одного ВНЗ – подолати прояви корупції, зокрема зовнішнього втручання під час сесії, створивши систему незалежного зовнішнього оцінювання знань, зробивши семестровий іспит цілковито чесним. У такий спосіб унеможливили дію суб'єктивного чинника – ніхто на іспит вплинути не може, крім студента з його знаннями. Щодо кадрового складу, то наш університет займає перші позиції серед усіх інших медичних університетів країни – в нас 93 відсотки викладачів здобули науковий ступінь, а цього року вже нараховуємо сто два доктори наук.

За результатами рейтингової оцінки діяльності вищих медичних закладів України ТДМУ є лідером в організації освітнього процесу серед вищих медичних навчальних закладів за всіма показниками діяльності. Створили й можливість для наших студентів, окрім навчальної діяльності, розвивати й свої творчі здібності – в університеті діє хор викладачів і студентів, драматичний гурток, ведеться культурно-мистецька робота, діють спортивні секції та гуртки».

Відповідальний секретар приймальної комісії, доцент Григорій Загричук докладно розповів про цьогорічні умови вступу до ТДМУ, терміни й порядок подачі документів.

Заступник декана медичного факультету, доцент Ігор Драч мовив про матеріально-технічну базу та умови навчання студентів медичного факультету:

– Медичний – найбільший факультет ТДМУ, нині тут навчаються майже 2,5 тисячі студентів. Навчальний процес забезпечують 276 кандидатів наук і 61 доктор наук. Ігор Дмитрович розповів про спеціальності, за якими проводять підготовку студентів, детально ознайомив з навчальною та науковою базою, яку постійно оновлюють. Теоретичну підготовку здійснюють на базі теоретичних кафедр, інша частина кафедр – клінічні. Вони містяться в усіх лікувальних закладах міста. ТДМУ перший з медичних вишів України зrealізував пілотний проект зі створення університетської лікарні, на її базі розташовані багато клінічних кафедр, студенти мають можливість, навчаючись, вдосконалювати практичні навички. Діють наукові гуртки та наукові товариства, щороку відбуваються міжнародні конгреси студентів і молодих вчених. Наші студенти займають призові місця на всеукраїнських студентських олімпіадах.

Декан фармацевтичного факультету, доцент Дмитро Коробко у своєму виступі зазначив:

– Факультет почав своє існування 2000 року, за ці роки у нас багато здобутків, накреслили подальші перспективи розвитку. Вже нарахували 13 випусків провізорів денної форми та п'ять – провізорів заочної форми навчання. Відбувається ця процедура вручення дипломів в урочистій атмосфері на засіданні вченої ради університету, випускники одягають мантиї, все, як в кращих університетах Європи. Щодо навчального процесу, то він також відповідає найвищим стандартам, кожен студент має можливість отримати найновішу інформацію з питань фармацевтичної науки й

вички під час лікувальної роботи та надавати стоматологічну допомогу соціально незахищеним верствам населення. Під час виховної роботи наші студенти долучаються до всіх культурно-масових заходів, які відбуваються в університеті. Вже відбувся дев'ятий випуск лікарів-стоматологів і ми пишаємося нашими випускниками, які нині належать до когорти провідних лікарів практичної медицини й науковців.

Директор навчально-наукового інституту медсестринства, доцент Світлана Ястремська розповіла про професію медсестри, яка завжди і в усі часи є надзвичайно потрібною

(Зліва направо): **Світлана БОЙЦАНИУК – декан стоматологічного факультету, доцент, Дмитро КОРОБКО – декан фармацевтичного факультету, доцент, Світлана ЯСТРЕМСЬКА – директор ННІ медсестринства, доцент**

практики, адже стати фахівцем без отримання сучасних фармацевтичних знань неможливо. Сформовано потужний викладацький склад. 349 викладачів факультету 47 мають науковий ступінь. На п'яти кафедрах працюють 4 доктори і 44 кандидати наук. З них – 2 доктори і 22 кандидати саме фармацевтичних наук, адже специфіку фармації може знати лише провізор. Студенти традиційно займають призові місця в конкурсах на кращу студентську наукову роботу в галузі фармацевтичних наук, що проводять на базі Національного медичного університету ім. Богомольця, на всеукраїнських олімпіадах за фахом «фармація». Тобто факультет готує високоякісних фахівців, а для навчання студентів створені максимально сприятливі умови.

Про навчання на стоматологічному факультеті, його профільні кафедри розповіла декан факультету, доцент Світлана Бойцанюк:

– Наш факультет – один з наймолодших, хоча з дня його заснування минуло вже 14 років. За ці роки стоматологічний факультет поповнився викладацьким складом, і розширив свої позиції щодо оновлення та зміцнення матеріально-технічної бази. Профільні кафедри стоматологічного факультету (терапевтичної стоматології, ортопедичної стоматології, хірургічної стоматології та стоматології дитячої) очолюють доктори медичних наук, професори. В клінічних залах – сучасне стоматологічне обладнання. Теоретичні знання та навички, студенти мають можливість відточувати на сучасних фантомах і муляжах під час практичних занять, кожен студент забезпечений індивідуальним робочим місцем. Під керівництвом викладачів студенти проводять безкоштовні прийомні пацієнтів, відтак мають можливість застосувати здобуті на-

та яку можна здобути в стінах ТДМУ. Але якщо раніше медсестру вважали виконавцем вказівок лікаря чи його помічником, то такий підхід відходить у минуле. Нині медсестринство – це окрема галузь охорони здоров'я, адже на ринку праці необхідні спеціалісти з вищою освітою, тобто медсестри-бакалаври, медсестри-магістри, які можуть працювати в сучасних клініках на посадах головних медсестер, старших медсестер, завідувати гериатричними центрами, хоспісами. Згідно із Законом України «Про вищу освіту» медсестер такого рівня мають право навчати вищі навчальні заклади 3-4 рівня акредитації, тобто інститути медсестринства, а також медуніверситети. Щоб здобути гарні знання, треба вибрати відповідний навчальний заклад, де є і потужний викладацький склад, і матеріально-технічна база, а в ТДМУ створені такі умови. 80 відсотків дипломів наших випускників визнані за кордоном. Три роки поспіль наші студенти мають можливість навчатися за кордоном за програмами обміну студентів, зокрема, в університетах Канади, Польщі, а також стажуватися чи проходити практику в інших країнах. Наш інститут медсестринства підтримує меценати, це доброчинці із США та Канади, які надають одноразову іменну стипендію кращим студентам. За словами Світлани Олександрівни, діють в ННІ медсестринства й грантові проекти, в яких майбутні медсестри беруть участь. Також директор розповіла про умови вступу до ННІ медсестринства.

На завершення зустрічі майбутні абітурієнти отримали друковану продукцію з інформацією про наш університет, а також відвідали музей у морфологічному корпусі.

**Лариса ЛУКАЩУК,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

СУЧАСНІ АСПЕКТИ КЛІНІЧНОЇ НЕВРОЛОГІЇ

Відбулася науково-практична конференція «Сучасні аспекти клінічної неврології» – спільний проєкт кафедри неврології ТДМУ та обласної комунальної психоневрологічної лікарні за сприяння фармацевтичної фірми Arterium.

У рамках конференції з доповідями виступили: Т.С. Міщенко – завідувач кафедри неврології

Василь СКИБЧИК – професор (м. Львів)

Харківського національного університету ім. В.Н. Карабіна, професор, В.А. Скибчик – професор кафедри сімейної медицини Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, В.М. Міщенко – завідувач відділом судинної патології головного мозку Харківського інституту неврології, психіатрії та наркології АМН України, професор, С.І. Шкробот – завідувач кафедри неврології ТДМУ, професор, Л.І. Колеснікова – головний позаштатний невролог УОЗ ОДА.

Професор Т.С. Міщенко у доповіді «Алгоритм діагностики та лікування хронічних порушень мозкового кровообігу» поставила наголос на одному з найактуальніших питань неврології. Важливість проблеми обґрунтована статистичними показниками. Так, упродовж останніх десятиліть розповсюдженість церебро-васкулярної патології у світі зросла на 118 %, захворюваність – на 70 %, інвалідизація – на 73 %. Особливе занепокоєння викликає зростання частоти судинної патології серед осіб молодого віку – 25 %. Дослідження останніх років привертають увагу практичної медицини до

проблеми «малого» інсульту. Ґрунтуючись на світовому досвіді, Тамара Сергіївна детально зупинилася на визначенні поняття «малого» інсульту та клінічних діагностичних критеріях. Відтак були проаналізовані причини, фактори ризику, патогенетичні механізми розвитку «малих» інсультів. Підкреслено, що основною причиною цієї патології є ураження дрібних судин головного мозку (у 50 % хворих). Доповідач окремо зупинилася на чинниках, що визначають прогресування неврологічної симптоматики після перенесеного «малого» інсульту, а також на питаннях прогнозу та інвалідизації. Значна частина доповіді була присвячена проблемі постінсультних когнітивних порушень, а також сучасним патогенетично обґрунтованим методам лікування. Закцентовано увагу на важливості методів запобігання розвитку інсульту.

Доповідь професора В.А. Скибчика «Ацетилсаліцилова кислота в профілактиці серцево-судинних захворювань, світові тенденції та нові практичні підходи» висвітлює сучасні погляди на роль антитромбоцитарної терапії у профілактиці серцево-судинних захворювань. Доповідач зазначив, що в лікуванні коронарного синдрому визначальним залишається «золотий стандарт» – ацетилсаліцилова кислота. Наголошено на спільних патогенетичних механізмах гострої коронарної та церебральної ішемії. Василь Антонович детально зупинився на принципах призначення антитромбоцитарної терапії, конкретних рекомендацій з урахуванням віку, статі пацієнта, наявної супутньої патології. Велику увагу в доповіді

Світлана ШКРОБОТ – професор ТДМУ

тував актуальність питання хронічного болю у медичній практиці: 90 % усіх захворювань супроводжуються виникненням больового синдрому, у 11-40 % випадків саме біль є причиною звернень за первинною медичною допомогою, у 20 % – має схильність до хронізації. Фіброміалгія є проблемою мультидисциплінарною, адже це синдром дифузного болю в тілі, що асоціюється з втомою, слабкістю, порушенням сну, когнітивними розладами, пригніченим настроєм, різними функціональними порушеннями за неможливості це пояснити іншим захворюванням. Владислав Миколайович наголосив, що фіброміалгія є одним з варіантів дифузного нейропатичного болю, в основі формування якого лежить механізм центральної сенситизації. Доповідач детально зупинився на історії вивчення цього феномену, поширеності патології в популяції

ності фіброміалгії з мігренню, вертеброгенним і міофасціальним синдромами.

Професор ТДМУ С.І. Шкробот обґрунтувала вибір теми доповіді «Міастенія і міастенічні синдроми: алгоритм діагностики та лікування» зростанням захворюваності на міастенію та міастенічні синдроми. Було висвітлено сучасну класифікацію міастенії, етіологію та патогенетичні механізми розвитку цієї патології. Доповідач детально зупинилася на клінічній феноменології окремих форм міастенії, акцентувала увагу на необхідності поєднання традиційних і нових методів діагностики (функціональних та медикаментозних проб, інструментальних і лабораторних методик), а також застосуванні патогенетично обґрунтованого лікування (глюкокортикостероїди, цитостатики, плазмаферез, імуноглобуліни). Важливе місце у доповіді було відведено алгоритму надання невідкладної допомоги при міастенічному та холінергічному кризах. Світлана Іванівна поділилася власним практичним досвідом лікування хворих на міастенію.

Тема доповіді головного позаштатного невролога УОЗ ОДА Л.І. Колеснікової – «Досвід про-

Владислав МИЩЕНКО – професор (м. Харків)

ведення тромболізу в умовах відділення інтенсивної терапії Тернопільської обласної комунальної клінічної психоневрологічної лікарні». Зупинилася на науково обґрунтованій базі цієї методики, розповіла про основні покази до проведення процедури тромболізу та алгоритм його виконання. Оприлюднила досвід психоневрологічної лікарні з проведення тромболізу, основні досягнення та перспективи. На завершення Людмила Іванівна окреслила шляхи оптимізації впровадження цієї методики на Тернопіллі.

Світлана ШКРОБОТ, завідувач кафедри неврології, професор

ЗАХІД ПРО ЧАЙ ДІЗНАВАЛИСЯ В ЦЕНТРИ СХІДНОЇ КУЛЬТУРИ

У Тернополі діє чимало громадських організацій, центрів, де можна пізнати культуру іншої країни, ознайомитися з її традиціями. Нещодавно студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського відвідали Центр східної культури «Білий лотос», де дізналися про особливості чайної церемонії, символіку написання ієрогліфів, слухали музичні ритми різних народів світу, споглядали бойові мистецтва і просто душевно спілкувалися.

«Виявляється, що справжній чай – «живий». Його потрібно вдихнути та привітати. Нам вдалося ознайомитися з чайною церемонією. Ми ніби відкрили інший світ. Це був чудовий вечір – чаювали, співали, згадували домівки, слухали музику. Побільше б таких миттєвостей у житті», – поділилася враженнями доцент Олена Покришко.

Студенти та викладачі ТДМУ дізналися, який чай споживають у Китаї, в якому посуді його потрібно заварювати. Для багатьох було відкриттям те, що, як правило, справжній чай зберігається у холодильнику не більше місяця. Інакше він втрачає всі свої смакові й цілющі властивості. Крім того, якісний чай зберігає аромат і смак навіть після дев'ятого заварювання. Про це розповів керівник Центру східної культури «Білий лотос» Микола Більчук. Він нещодавно повернувся з Китаю та поділився своїми враженнями від перебування в цій країні.

Микола Більчук зазначив, що Піднебесна – розвинена країна з високими технологіями. «Наприклад, у Шанхаї живе понад 30 мільйонів людей. У місті шалений рух транспорту, проте рідко трапляються аварії. Все працює чітко й злагоджено. Водночас Китай – це ще неймовірні краєвиди та красива природа. Лише тоді, коли побуваеш у країні, починаєш її краще розуміти», – додав пан Микола.

Студенти Єгипту, Гани, Нігерії, Польщі, які були присутні на цій зустрічі, навзаєм поділилися своїми розповідями про рідні домівки та звичаї. Цікаво було почути, що гімн Гани за змістом схожий до українського гімну, в якому також оспівується те, що незалежність країни здобута великими зусиллями та кров'ю.

Хуберт Мікоша заспівав частину пісні «Гей, соколи», яка є знайомою й для українців.

Студенти з Єгипту виконали пісню, в якій йдеться про рідний дім і сум за ним.

Наприкінці зустрічі Микола Більчук і представники Центру східної культури «Білий лотос» продемонстрували тибетську систему оздоровлення організму за допомогою звуку.

«Дуже важливо, щоб студенти мали можливість спілкуватися з якомога більшою кількістю людей, щоб відкривали для себе постійно щось нове й збагачували свій світогляд. Вечір був чудовий. Ми багато дізналися про китайську культуру», – поділилася враженнями доцент кафедри фармакології з клінічною фармакологією Оксана Шевчук.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

було приділено ролі ацетилсаліцилової кислоти у первинній та вторинній профілактиці інсульту.

У доповіді «Клініко-неврологічні аспекти фіброміалгій» професор В.М. Міщенко обґрун-

(до 5 %), етіологічних чинниках, провідних патогенетичних механізмах, клінічній характеристиці, діагностичних критеріях, лікувальній тактиці. Окремо було висвітлено питання коморбід-

ОЛЕКСАНДР СТРИБУЛЕВИЧ: «АБИ СТАТИ ЛІКАРЕМ, У СВОЄ НАВЧАННЯ Й РОЗВИТОК ТРЕБА ВКЛАСТИ БАГАТО ПРАЦІ»

Олександр Стрибулевич – студент 2 курсу медичного факультету, член студентського парламенту ТДМУ, виконує обов'язки старости другого потоку 2 курсу. Навчаючись за державною формою навчання, отримує стипендію. А ще Олександр є членом збірної університету з волейболу та театральної студії «Арт-Драма».

– Олександр, перелік ваших громадських доручень свідчить про цілеспрямованість та активну життєву позицію. А також про те, що у студентів ТДМУ є багато можливостей для самореалізації в спорті, культурі, волонтерському русі. Звідки прийшли вчитися на лікаря?

– З Рівненщини. Школу закін-

чив у рідному селі Удрицьк Дубровицького району.

– Народилися в родині...

– ... шкільних педагогів. Тато раніше викладав біологію та хімію, потім здобув другу вищу освіту й нині є вчителем фізичної культури. Мама – вчитель біології та географії. До слова, волейбол мій улюблений вид спорту ще з дитинства. Першим тренером був тато, який сам чудово грає і мене навчив. Нині я в складі університетської збірної. Щосереди і щонеділі ходжу на тренування. Наш Олександр Білоуско – висококваліфікований та досвідчений професійний гравець, який прагне вивести команду на новий, вищий рівень. Завдяки тренеру популярність волейболу серед студентської молоді зросла.

– Які змагання вам запам'яталися особливо?

– Змагання на Кубок ректора ТДМУ з волейболу, які відбулися з ініціативи студентського парламенту нашого університету. Боротьба між командами за перемогу була завзятою, глядачі активно вболівали. Приємно, що проводити волейбольні турніри за Кубок ректора вже стало доброю традицією в нашому університеті.

Масштабними були також змагання в рамках першого Всеукраїнського турніру з волейболу пам'яті Віктора Гурняка, що відбулися нещодавно в спортивному залі Технічного коледжу ТНТУ ім. Івана Пулюя. Команд – учасників було п'ятеро і, зокрема, команда ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського.

– Вас можна побачити не лише в спортивній залі, а й на сцені. Театр – це ще одне ваше захоплення?

– Саме так – захоплення. Бо понад усе люблю медицину й прагну, здобувши якісні знання, стати гарним лікарем. А спорт, участь у театральних виставах студії «Арт-Драма» роблять життя насиченішим, динамічнішим.

– В яких виставах ви вже зіграли?

– У «Безталанній» за твором Карпенка-Карого, «Кайдашевій сім'ї» Нечуя-Левицького, трагікомедії «Дуже проста історія». До кожної прем'єри готуємося дуже ретельно.

– Як відомо, студенту найбільше бракує двох речей:

став студентом ТДМУ. Наталя ж нині – лікар-інтерн, працює в Рівненській обласній лікарні.

– Що станете лікарем вирішили...

– ... завдовго до закінчення школи, де, до слова, моїми улюбленими були уроки біології, хімії та української мови. Їздив на олімпіади з цих дисциплін,

Олександр СТРИБУЛЕВИЧ у виставі «Дуже проста історія»

грошей та часу. Як zorganizуєте свій час?

– Як і кожен студент щодня зранку і до 15 години я на заняттях. У вівторок і четвер після занять – репетиції в театральній студії «Арт-Драма». Тренування з волейболу також двічі на тиждень. Головне – використовувати час раціонально й на те, що справді потрібно, тоді все встигнеш.

– Ви легко вписалися в студентське життя. Чому для навчання обрали ТДМУ?

– Моя старша сестра Наталя тут навчалася й дуже хвалила університет. Розповідала, зокрема, про доброзичливе, щире ставлення викладачів до студентів, гарні умови навчання, відсутність корупції. І про Тернопіль – затишне, чисте місто. Я в цьому переконався, коли сам

отримував похвальні грамоти. В Рівненській Малій академії наук учнівської молоді відвідував секцію української мови. На обласному етапі конкурсу – захисту науково-дослідницьких робіт посів третє місце.

– Яку тему досліджували?

– «Говірка сіл Удрицьк і Смороцьк Дубровицького району Рівненської області». Місцева говірка й справді своєрідна, адже Удрицьк – один з найпівнічніших населених пунктів Рівненщини, до кордону з Білоруссю – рукою подати, і вплив білоруської мови дуже відчутний.

Після школи вступив на 1 курс медичного факультету за контрактною формою навчання, успішно склав зимову та літню сесії, а потім повторно склав ЗНО й знову подав документи до ТДМУ. Нині навчаюся за державним замовлен-

ням. Чому так вчинив? Хотів довести насамперед самому собі, що зможу вступити в медичний виш на державну форму навчання. Для мене це було важливо.

– У ТДМУ створені гарні умови для науково-дослідницької роботи. Ви вже долучилися?

– На 1 курсі в студентському науковому гуртку під керівництвом доцента кафедри української мови Володимира Ярославовича Юкала продовжив розпочате дослідження говірки Удрицька та Смороцька: зібрав ще більше матеріалу, розширив словник. У задумках – долучитися до студентського наукового гуртка з хірургії, до чергувань в університетській лікарні. Наразі саме хірургія захоплює мене найбільше.

Знаю: щоб стати лікарем, у своє навчання і розвиток треба вкласти багато праці. Згадую себе школярем, порівнюю із собою нинішнім і бачу, як змінив мене університет. Раніше, приміром, читати не дуже любив, а нині переглянув своє ставлення. Навчання зацікавило мене посправжньому.

– Чий приклад вас надихає?

– Нещодавно в нашому університеті в рамках проекту «Твоя спеціальність» відбулася зустріч із заслуженим лікарем України, відомим українським пластичним і реконструктивним хірургом, випускником ТДМУ Ростиславом Валіхновським, який ділився професійним досвідом зі студентами. Дуже цікавим вийшло спілкування. Для мене Ростислав Любомирівич – взірць для наслідування.

– На порозі Новий Рік, Різдво. Де святкуватимете?

– Різдво, звичайно, святкуватимемо вдома. На Святвечір всі члени родини зберуться за одним столом у батьківській хаті.

– Чого чекаєте від нового, 2018 року?

– Мабуть, як і кожен українець, хочу, щоб закінчилося АТО, яке насправді є війною, щоб припинили стріляти й більше не гинули наші військові та мирні люди. Хай буде мир у нашій Україні. Рідним, друзям, усьому колективі ТДМУ бажаю здоров'я та щастя.

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

Волейбол для Олександра СТРИБУЛЕВИЧА – улюблений вид спорту ще з дитинства

СТУДЕНТИ ЗАСНУВАЛИ ХІРУРГІЧНУ ШКОЛУ

У Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського почала діяти хірургічна школа з ініціативи голови студентського

парламенту Ігоря Стецюка. Як зазначив хлопець, ідея заснування такої школи виникла вже давно.

«Подібні студії існують у По-

льщі та деяких медичних вишах України. Її суть полягає в тому, що студенти збираються й самостійно опрацьовують ті теми, які їм цікаві і в яких вони хочуть попрактикуватися», – розповів Ігор Стецюк.

Є вже чимало бажаючих вдосконалювати свої знання та навички. Студенти формують групи по 10-12 осіб у кожній. Заняття відбуваються у науковому студентському товаристві нашого університету.

«Поки що ми самостійно опрацьовуємо запропоновані студентами теми. Надалі запрошуватимемо викладачів і відомих лекторів, але це вже відбудува-

меться наступного семестру. Всі бажаючі вже мали змогу відпрацювати практичні навички з на-

кладання швів і в'язання вузлів. У нашій школі є таке нововведення, як лапароскопічний тренажер. Тепер студенти мають можливість відпрацювати механіку рухів», – додав Ігор Стецюк.

На заняття приходять як українські, так і іноземні студенти нашого університету.

Координаторами проекту є Катерина Галей, Пьотр Островські, Богдан Корильчук і Люба Стасишин.

Прес-служба ТДМУ

Професор ТДМУ, заслужений лікар України Віктор ШІДЛОВСЬКИЙ:

У невеликому затишному кабінеті професора Віктора Олександровича багато наукових книг і журналів, вазонів з квітами, на столі під склом і на стіні – світлина дорогих його серцю людей. На чільному місці помічаю портретну фотографію першого ректора Тернопільського медінституту (нині – університету) Петра Огія. Господар кабінету перехопив мій погляд:

– Петро Омелянович був прекрасним фахівцем і гарною людиною. Я його останній аспірант. Вважаю його своїм вчителем у хірургії.

З цих слів і розпочалася наша розмова.

«НАС, ДІТЕЙ, У СІМ'Ї БУЛО ТРОЄ»

– Вікторе Олександровичу, ви закінчили ТДМУ (на той час інститут)...

– ... 1970-го року.

– Мріяли стати лікарем змалку?

– Ні, мрія ця прийшла значно пізніше. Та й звідки їй було взятися в сільського хлопчини, коли в нашій родині медиків не було. Мама працювала вчителькою молодших класів, батько – в колгоспі. Наша сім'я мешкала в селі Довгалівка Талалаївського району Чернігівської області. Пригадую, бабуся – батькова мама – часто хворіла й тоді до неї приходив фельдшер. Прізвище його було Лут. Спокійного, статечного «доктора» в селі поважали. І коли в першому класі нас, дівчур, запитали: «Хто ким хоче бути?», я сказав: «Хочу бути Лутом».

– Кажуть, усе найкраще в душі людини – від мами, від рідної хати, від краю, де народився й виріс. Розкажіть, будь ласка, про своє дитинство.

– Нас, дітей, у сім'ї було троє: я, молодший брат Олій та молодша сестра Лариса. Батько мами був неабияким господарем, як і мій прадідусь, який мав поле, худобу, леваду, де росли липи, пасіку, ставок. Але 1929 року, коли радянська влада розпочала колективізацію, забрали все, до останньої курки. Прадідусь це передбачив і сказав синові: «Вступай, Дем'яне, до колгоспу. Худобу заберуть, а ти будеш її в колгоспі доглядати». Пригадую його розповіді про страшний голодомор 1932-33 років. Коли розпочалась нова хвиля голоду – повоєнного – мені було чотири роки. Пам'ятаю, як ходили тоді опухлі від голоду люди. Вмирили і дорослі, і діти, але на нашому кутку села, де стояло до п'ятнадцяти хат, жодна дитина не померла. Їх врятувало молоко від дідової корови. Вона була одна-єдина на весь куток. Сусіди приносили корові хто що міг – сіно, траву,

На прохання наших читачів газета «Медична академія» відроджує давню рубрику «Вітальня» й запрошує авторитетних фахівців, які досягли вагомих здобутків на ниві наукової та практичної медицини, розповісти про свій життєвий шлях, поділитися професійним досвідом і людською мудрістю. Сьогодні нашим співрозмовником є відомий у країні хірург-ендокринолог Віктор Олександрович Шідловський – доктор медичних наук, професор кафедри хірургії №1 з урологією і малоінвазивною хірургією ім. професора Л.Я.Ковальчука, заслужений лікар України, лауреат Державної премії України в галузі науки та техніки.

вона їла, а видоєне молоко давали дітям. Так і врятувалися.

Дід мій дуже любив працювати. А ще він був товариським, щедрим, безкорисливим. Казав: «Людя треба допомагати, а я не збіднію». Своє дитинство, яке припало на 50-ті роки, згадую як прекрасний час. Узимку, на храмовий празник, у діда збиралася вся наша родина, приїжджали родичі і з сусідніх сіл. І не на один, а на два-три дні. Дорослі брали гринджоли, витягували їх на гору, і ми, дівчур, каталися. На Старий Новий рік, за традицією, ходив посівати. Дідова хата була за кілометр від нашої і я просив маму, щоб вона мене збудила о четвертій годині

старших класах захопився фізикою, сам умів зробити радіоприймач. Тож, отримавши атестат про середню освіту, вирішив, що треба навчатися на радіофакультеті. Раніше випускники-медалісти вступали без екзаменів, але Микита Хрущов, тодішній радянський керівник, цю пільгу скасував, тож вступав на загальних підставах. Чотири іспити склав на «відмінно», п'ятий (з німецької мови) на «4». Був впевнений, що вступив. Повернувся додому, чекаю виклику на заняття, а його немає. Знову їду до Києва, в політехнічний інститут, і дізнаюся, що для вступу мені не вистачило одного бала. Засмутився страшенно. Поїздом повернувся додому, зачекав на залізничній станції доки стемніє й лише тоді подався додому. Розповів матері, що до інституту не вступив, але в селі не залишусь. Шукатиму роботу в Києві, а на другий рік знову подавати документи в політехнічний. Мама дала мені 400 карбованців і рано-вранці я знову був на залізничному вокзалі, сів у поїзд і поїхав. Тож у селі мене ніхто не бачив. У столиці купив газету «Вечірній Київ», читаю оголошення: «Київметрбуд» запрошує на роботу столярів і слюсарів. Зі столярною справою я був знайомий завдяки урокам тру-

дового навчання, але у відділі кадрів не повірили: «Хлопчику, який з тебе столяр?! Ти ж щойно школу закінчив». Словом, на роботу мене прийняли учнем слюсаря, а через три місяці я вже мав 3 кваліфікаційний розряд.

Понад рік працював у «Київметрбуді», де моїм бригадиром був Михайло Тимофійович Кузнецов – добра, чуйна та щира людина. До мене він ставився по-батьківськи, а я залюбки брався за найскладнішу роботу. Михайло Тимофійович це зауважив і порадив вступати до будівельного інституту: «Будеш нашим стипендіатом». Але мене, як і раніше, вабив радіотехнічний факультет.

Та одного дня на роботі стала трагедія. Прохідницький комбайн, що працював на будівництві тунелю метро, натрапив на пла-

вун, ринула вода. Все трапилось так швидко, що люди, які працювали поруч, не встигли втекти. Я допомагав медикам «швидко» рятувати постраждалих. Одного робітника, на жаль, врятувати не вдалося, його травми були надто важкі, але, якби не лікарі, смертей було б більше. Ось тоді я й вирішив, що стану лікарем. Покинув підготовчі курси в політехнічному й почав самостійно готуватися до вступу до Київського медінституту, де конкурс був надзорстким. Іспити склав успішно, але знову не вистачило одного бала для зарахування.

«НА ПЕРШІЙ КУРС МЕДІНСТИТУТУ ЗАРАХУВАЛИ СЛУХАЧЕМ»

– Але ви все ж стали студентом медичного вишу.

– Так. За допомогою Михайла Тимофійовича я звернувся в Міністерство охорони здоров'я, де мої вступні документи переглянули та скерували з рекомендацією прийняти на навчання в медичному виші в Чернівцях або до нещодавно заснованого медичного інституту в Тернополі, де прохідні бали для вступу були нижчими, ніж у столичному. Я подивився на карті: до Тернополя було ближче, ніж до Чернівців. І того ж дня вирушив у дорогу.

На перший курс Тернопільського медичного інституту, який згодом став університетом, мене зарахували слухачем. Жив спочатку на квартирі, потім хлопці вмовили коменданта поставити в кімнаті ще одне ліжко і я перебрався в гуртожиток. Одного разу приходжу із заняття, а на мене чекає повідомлення про поштовий переказ на суму понад 500 карбованців. Це були величезні гроші. Я не вірив власним очам. Звідки вони взялися? А з'ясувалося, що, коли я звільнявся, розрахували мене неправильно. Бригадир це з'ясував, забрав гроші, які мені не додали, і надіслав.

Після першого семестру я успішно склав сесію й став студентом. Але з 2 курсу забрали в ар-

мію. Відслужив три роки солдатом у військах протиповітряної оборони.

– Де служили?

– У Марійській АРСР, місто Йошкар-Ола. Коли 1965 року повернувся, мої колишні одногрупники вже були на 5 курсі.

– Важко було в армії?

– Характер у мене вже був загартований. Нас, українців, в роті було дев'ятеро, командир теж був з України. Зібрав нас якось і каже: «Хлопці, цивільне життя має свої закони. Вважають, якщо людина не член партії, то вона якась неповноцінна. І роботу тоді важче знайти. Доки ви в армії, вам треба вступити в партію». Ми його послухали, всі дев'ятеро. Тож демобілізувався я вже з партійним квитком. В університеті обрали комсоргом курсу, членом парткому.

«ПЕРШІЙ РЕКТОР БУВ ПОСТАТТЮ ЛЕГЕНДАРНОЮ»

– Гріх не запитати у вас про першого ректора ТДМУ (тоді ще інституту) Петра Омеляновича Огія. Адже вам поталанило бути його учнем.

– Так, і я вдячний долі за це. Загалом на життєвій дорозі мені щастило на добрих людей, а Петро Омелянович для нас, студентів, був постаттю легендарною. В інституті, починаючи з 4 курсу, я ходив на ургентні чергування у відділення хірургії. На 6 курсі оперував грижі, апендицит. Це запам'ятав Петро Омелянович. Перед випуском усіх нас, претендентів на «червоний» диплом, ректор зібрав у кабінеті й запитав, хто ким хоче бути. Я сказав: «Викладачем кафедри хірургії. Але спочатку попрацюю хірургом у якійсь віддаленій лікарні, а через два роки приїду вступати в аспірантуру»

– Так у вашому житті з'явилось...

– ... містечко Білогір'я, що на Хмельниччині. Головний лікар районної лікарні Борис Данилович Доброродний виявився прекрасною людиною, а з Петром Омеляновичем, як я пізніше довідався, вони були однокурсниками.

«У ЖИТТІ МЕНІ ЩАСТИЛО НА ДОБРИХ ЛЮДЕЙ»

– **Тобто вам знову поталанило.**

– Так. Працюючи хірургом районної лікарні, я отримав безцінний досвід. І гарного наставника. Борис Данилович був висококваліфікованим фахівцем, цікавився новітніми напрацюваннями в галузі хірургії. Разом з ним ми вперше зробили операцію. В області та в Україні такої ще не робили. Йшлося про селективну проксимальну ваготомию – операцію при лікуванні виразкової хвороби. Я прочитав про цю методику в фаховому журналі, приніс його Борисові Даниловичу, він теж зацікавився. Звичайно, відпрацювали операцію спочатку в патанатомії, і тільки після цього успішно прооперували першого пацієнта з кровоточивою виразкою. За рік таких операцій виконали кілька. Всі – вдалі. Обласний хірург, прочитавши звіт про роботу відділення, напросився в гості, щоб побачити як ми оперуємо. Прилетів літаком. Я робив операцію, він мені допомагав. Коли вийшли з операційної, запитав: «Хочеш працювати в Хмельницькому, в обласній лікарні?». «Ні» – кажу. «Чому?». «Планую вступати в аспірантуру».

Повернувшись до Тернополя, прийшов на прийом до ректора. Петро Омелянович мене пам'ятав, сказав: «подавай документи». Претендентів на навчан-

ня, присвячена хірургії жовчних шляхів, пройшла апробацію, але захист довелося відкласти. Після розправи над Петром Омеляновичем його товариш – республіканський хірург Гнат Михайлович Матяшин – мене попередив: «Якщо зараз будеш захищатися – дисертацію «зарубають».

Закінчивши навчання в аспірантурі, повернувся в альма-матер асистентом кафедри госпітальної хірургії. На захист кандидатської в Київ, в Національний медичний університет ім. Богомольця поїхав 1979-го.

«Я ЛЮБЛЮ МЕДИЦИНУ ЯК НАУКУ Й ХІРУРГІЮ ЗОКРЕМА»

– З гордістю та особливим трепетом душі згадую своїх вчителів в альма-матер. Які це були вчені, педагоги, щирі, добрі й вимогливі наставники! Це: Семен Михайлович Шамраєвський, Іван Іванович Яременко, Зента Жанівна Гуде, Костянтин Васильович Кованов, Емануїл Наумович Бергер, Олена Олексіївна Маркова, Анатолій Антонович Герасименко, Володимир Петрович Захаров, Борис Петрович Ширай, Юрій Теофілович Коморовський, Марія Василівна Кропельницька, Михайло Григорович Масик і

мією, пізніше – кафедру факультетської хірургії.

– **Ви є співавтором низки монографій, кількох підручників «Факультетська хірургія» й двотомного підручника із загальної хірургії, за який вам присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки.**

Згадайте історію їхнього написання.

– Спершу ми працювали з колегами над лекціями з факультетської хірургії. Відтак взялися за підручник. Працювали над ним два роки й видали 2002-го, до XX з'їзду хірургів України. Перший тираж розійшовся дуже швидко, потім був другий, третій. Двотомний же підручник «Хірургія» для студентів вищих медичних навчальних закладів – це спільна праця науковців ТДМУ, Дніпровського та Запорізького медуніверситетів. Перший том вийшов друком 2006-го, другий – 2008 року. Описова складова в книзі – мінімальна, зате подані чіткі алгоритми дій хірурга, прописано, що і як слід чинити в конкретному випадку. Скажімо, в томі «Загальна хірургія» подається визначення кожного захворювання, основні етапи лікування, алгоритми дій з профілактики та лікування гнійної інфекції, при переливанні крові, накладанні пов'язок. Тобто йдеться про базові вимоги й основні етапи дій та маніпуляцій, які повинен знати студент-медик.

– **Кожен розділ у книгах, які ви підготували до друку, написаний цікаво й доступно. Як вам це вдається?**

– Секрет простий: я люблю медицину як науку й хірургію зокрема.

– **І щедро ділитеся власними знаннями та досвідом. Під вашим керівництвом захищено 10 кандидатських дисертацій та одна докторська. Ви також очолили колектив тернопільських науковців, які перші та поки що єдині в Україні розробили й успішно впровадили в практику методу ідентифікації нервів гортані під час операцій на щитоподібній залозі. Це новий крок в ендокринології. Розкажіть, будь ласка, про запропонований вами метод докладніше.**

– Йдеться про метод електрофізіологічної ідентифікації нервів гортані серед тканини операційної рани. Під час операції складаються умови, за яких нерв неможливо побачити, а відтак є ризик його травмувати, бо роз-

галужується він різними шляхами, має різну топографію. По суті, хірург керується власною інтуїцією, визначаючи ділянку, де мав би проходити нерв. Більше тридцяти років я оперую пацієнтів, що страждають від захворювань щитоподібної залози, і метою моїх постійних наукових пошуків

було знайти ефективний метод, який би зі стовідсотковою точністю вказував місцезнаходження нерва і той шлях, яким він пролягає.

– **Ваші пошуки дали чудовий результат.**

– Так, нова технологія візуалізації та ідентифікації гортанних нервів дає змогу серед тканин операційної рани безпомилково ідентифікувати тканину нерва й не лише перевірити її цілісність, а й зберегти від травм. Цим наш метод відрізняється від інших поширених методів перевірки цілісності нервів гортані, які лише визначають: травмований нерв під час операції чи ні. Технічний бік проекту забезпечила група вчених – математиків, фізиків, спеціалістів з ІР-технологій під керівництвом декана факультету комп'ютерних та інформаційних технологій, доктора технічних наук, професора Тернопільського національного економічного університету Миколи Дивака. Технологію і сам метод запатентовано.

– **Серед настільних світлин на вашому столі бачу фотографію нині вже покійного Ігоря Васильовича Комісаренка – члена-кореспондента Національної академії медичних наук України, одного із засновників ендокринної хірургії в Україні.**

– З Ігорем Васильовичем, сином славетного академіка Василя Павловича Комісаренка, нас пов'язувала багаторічна щира дружба й співпраця. Він очолював відділ хірургії ендокринних залоз Інституту ендокринології та

обміну речовин. Часто згадую розмови з ним про проблеми ендокринної хірургії, цікаві випадки з медичної практики. Ігор Васильович не раз приїжджав в Тернопіль, оперував. Він був для мене не лише мудрим вчителем, а й надійним і щирим другом.

«ДЖЕРЕЛО МОЇХ ЖИТТЄВИХ СИЛ – РОДИНА»

– **Як і де знаходить підживлення хірург після складних, багатогодинних операцій? Звідки черпаєте сили, натхнення?**

– Джерело моїх життєвих сил – родина. Дружина Софія Федорівна завжди була моїм найкращим другом і помічником. Ми вчилися на одному курсі, потім – в одній групі. На 5 курсі одружилися. Софія – лікар-невропатолог вищої категорії. Коли я навчався в аспірантурі в Києві, дружина працювала невропатологом в одній зі столичних лікарень, з 1975 року – в Тернопільській обласній психоневрологічній лікарні. Кажуть, без надійного тилу навіть розумний чоловік ніколи не відбудеться. Без підтримки дружини я б не зміг досягнути в житті того, чого досягнув. Вона допомагала мені в усьому. Ніколи не було в нас суперечок, живемо у злагоді й любові, виховали двоє дітей. Син і донька теж закінчили ТДМУ. Олександр – хірург, захистив кандидатську дисертацію на тему судинної хірургії. Докторську присвятив проблемі підвищення безпечності операції на щитоподібній залозі й малоінвазивним методам її лікування. Донька Вікторія із сім'єю мешкає у Львові, працює лікарем-кардіологом в обласному кардіологічному центрі. Захистила кандидатську дисертацію з проблеми серцевих ускладнень тиретоксикозу.

– **Успішні, розумні дітей – найбільше щастя для батьків. Онукми Бог теж благословив?**

– Представників наймолодшого покоління в родині четверо. Валентина теж лікар, Катруся – студентка 2 курсу Львівського національного медичного університету. Владислава навчається на 1 курсі ТДМУ ім. І.Я.Горбачевського. А найменша Софійка – п'ятикласниця.

– **Як проводите свій вільний час?**

– Ми з дружиною збудували хату й всі вісім років, доки тривало будівництво, вільного часу майже не мали. Сад, який посадили, вже плодоносить. Невеликий сад, але все є: яблука – від ранніх і до найбільш пізніх, груші трьох сортів, сливи. Маємо чим друзів пригостити, яких у нас багато. У вільний час відвідуємо театр, філармонію. Та моїм головним захопленням була й залишається медична наука. Це той простір пошуків і відкриттів, в якому я жив все життя та який не втомлююся вивчати.

– **Успіху вам у вашій праці, Вікторе Омеляновичу, й доброго здоров'я!**

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ня в аспірантурі було троє, а місце – одне. І його віддали мені. Невдовзі Петра Омеляновича запросили в Київ, де він очолив Інститут гематології і переливання крові. Сім'я його ще якийсь час залишалася в Тернополі й коли Петро Омелянович приїжджав додому, я приходив до нього – свого наукового керівника – зі звітом про виконану роботу. Згодом за його порадою написав заяву: «Прошу перевести мене в аспірантуру в Київський інститут гематології і переливання крові за спеціальністю «хірургія». І до арешту Петра Омеляновича працював під його керівництвом. 1975 року моя кандидатська дисер-

багато інших. Усіх важко перерахувати. Скажу лише, що для мене музей інституту це святиня, де я з особливою шаную споглядаю на світліни своїх вчителів, подумки пригадую їхні лекції та настанови й ніби звітую перед ними, перед їхньою пам'яттю про зроблене мною.

Докторську, присвячену актуальним питанням хірургії виразкової хвороби шлунка, писав, працюючи на кафедрі факультетської хірургії, якою завідував професор Григорій Антонович Сардак, а потім – Юрій Михайлович Полоус. Після захисту дисертації 1989 року очолив кафедру загальної та оперативної хірургії з топографічною анато-

ВИКЛАДАЧІ ТА СТУДЕНТИ ПІДТРИМУЮТЬ РІЗДВЯНІ ТРАДИЦІЇ БЛАГОДІЙНОСТІ

Наближаються Різдвяні та Новорічні свята, а разом з ними зростає бажання творити добро, приносити радість, дарувати любов, тепло та турботу. Найбільше цього потребують діти, а особливо ті, яких доля випробовує з народження, позбавляє батьківського піклування, міцної родини. Вони стають сильнішими з маленького віку, але від цього не перестають бути дітьми, мріяти про дива та вірити у казку.

Створити святковий настрій для таких дітей вирішили студенти п'ятого курсу медичного факультету 16 групи та іноземні студенти 31 групи ТДМУ, коли 11 грудня разом зі своїми кураторами, викладачами кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією Наталією Марченковою й Євгеном Лимарем завітали до Тернопільського притулку для не-

повнолітніх, що на вулиці Стрімкій, 6.

Традиційні солодоші, соки, фрукти, смаколики викликали радість у всіх дітей, але найбільше сподобалися іграшки, олівці, пластилін, розмальовки та інші ігри, які наші студенти дарували від щирого серця.

Також на прохання адміністрації закладу були передані засоби особистої гігієни, побутової хімії та інші необхідні речі.

Дружні стосунки зав'язалися одразу, діти охоче спілкувалися, розповідали про себе. Важко сказати хто був більш щасливим. Усміхнені обличчя, радісні голоси лунали з кожного куточка, і вже не мало значення хто якого віку, якою мовою розмовляє — всі розуміли один одного. Час пролетів непомітно. Сподіваємося, що це лише початок дружних стосунків і попереду ще чимало спільних зустрічей.

Прес-служба ТДМУ

СТАЛИ ПОМІЧНИКАМИ СВ. МИКОЛАЯ

За нагоди свята Св. Миколая колектив кафедри фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання на чолі із її завідувачем Д.В. Попович та асистентом А.В. Рущакою, керівником реабілітаційно-освітнього центру для неповносправних дітей з «Фундації допомоги дітям» Ренатою Блехою спільно із своїми працівниками з м. Живец (Польща), керівниками «Фундації InnovAid» Малгожатой та Анджеєм Жипецці з м. Краків (Польща) та студентами, які навчаються за спеціальностями «Фізична реабілітація» (2 курс), «Здоров'я людини» (3, 4 курси) протягом двох днів відвідали соціальний центр ТБФ «Карітас», Петриківський обласний комунальний будинок-інтернат та Центр фізичної реабілітації «Active Life».

Підопічні соціального центру ТБФ «Карітас» на чолі з о. Андрієм Марчуком активно долучалися до новорічних конкурсів, які проводили гості з Польщі, а наприкінці свята вихованці подарували гостям власноруч зроб-

лені новорічні листівки з найщирішими побажаннями.

Представники реабілітаційно-освітнього центру для неповносправ-

правних дітей з «Фундації допомоги дітям» та «Фундації InnovAid» подарували дітям неймовірне свято, обдарували вихованців навчальними матеріалами, солодошами та іграшками, а студенти ТДМУ підготували подарункові пряники.

Вихованці Петриківського обласного комунального будинку-інтернату на чолі з директором

М.І. Новосадом також радісно зустріли гостей, які для них заспівали колядки українською мовою. Гості щедро обдарували дітей з особливими потребами подарунками.

Керівник Центру фізичної реабілітації «Active Life» А.В. Гавриленко разом зі своїми працівниками організував для дітей свято Мистецького Миколая. Під час цього дійства діти разом з батьками та студентами другого курсу Іриною Скіркою, Вікторією Полейчук, Русланою Басагою, Валерієм Обрядіним, Ростиславом Мірусом, Владиславою Філіповою, Діаною Магур, Валентиною Вінніковою активно займалися творчістю — малювали картини, ліпили з глини новорічних героїв, розмальовували новорічні іграшки. Відтак діти з особливими потребами отримали м'які іграшки, солодоші, навчальні матеріали від «Фундації допомоги дітям» та «Фундації InnovAid».

**Дарія ПОПОВИЧ,
професор ТДМУ**

МАЙБУТНІ МЕДИКИ ЗАВІТАЛИ З ПОДАРУНКАМИ ДО УЧНІВ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ

У Тербовлянському навчально-реабілітаційному центрі навчаються 158 дітей з вадами слуху та важкими порушеннями мовлення. Для хлопчиків і дівчаток, які приїхали з різних районів області, цей навчальний заклад став другою домівкою, затишною й теплою,

кує. Наразі сформували дві групи по 50 осіб у кожній. За два місяці — жовтень і листопад — студенти вивчили алфавіт, засвоїли основні фрази й перейшли до вивчення медичної термінології. Жестова мова їм сподобалася і в цьому велика заслуга вчителя Тербовлянського навчально-

лонтерського руху «Misericordia» та члени науково-краєзнавчої студії «Терполяни». В актовій залі, де зібралися діти й учителі, гостей тепло привітала директор центру Марія Качан. Марія Богданівна розповіла, що в структурі начального закладу — дошкільне відділення, початкова, базова й старша школи, а старшокласники, здобуваючи загальну середню освіту, навчаються також кравецькій справі, комп'ютерному набору. До речі, Тербовлянський навчально-реабілітаційний центр — перший в Україні почав надавати дітям з вадами слуху професії «оператор комп'ютерного набору» та «крavecь». Тут створили належну матеріально-технічну базу й отримали відповідні ліцензії.

Студентка 1 курсу стоматологічного факультету, староста науково-краєзнавчої студії «Терполяни» Олеся Цвігун від імені майбутніх медиків щиро подякувала дітям і вчителям за запрошення й побажала всім гарного передноворічного настрою.

— Наш університет — це велика родина, яка об'єднала представників багатьох країн і майже всіх континентів, — сказав, вітаючи дітей, доцент кафедри філософії ТДМУ, керівник студії «Терполяни» Леонід Кравчук. — Дуже приємно бачити ваші усміхнені обличчя, спілкуватися з вами.

Доцент кафедри філософії ТДМУ та один з ініціаторів проекту зі створення курсів з вивчення жестової мови Тарас Кадобний наголосив: «Мова ця — гарна й її може опанувати кожен. Приклад студентів-медиків — тому підтвердження. Наші студенти вивчатимуть українську жестову мову і в наступному семестрі, щоб знати її ще краще для спілкування з нечуючими людьми».

Тарас Кадобний передав директору навчально-реабілітаційного центру книги «Особливості педагогічної діяльності», «Нариси з історії української духовності» та «Історія козацтва після зруйнування Запорізької Січі», які поповнять бібліотеку закладу.

Українська народна пісня у виконанні студентки 3 курсу медичного факультету, бандуристки та співачки Лілі Іськів стала ліричним продовженням щирої розмови. Зворушила всіх і пісня

Неоніла ЯЦЕНКО

«Мальви», яку заспівала студентка 1 курсу стоматологічного факультету Яна Владика. Не менш яскравим був виступ студентки 6 курсу медичного факультету Віти Васильчук з піснею «Я у тебе одна». Зливу оплесків викликав й дует у складі Віти Васильчук і учениці навчально-реабілітаційного центру Наталі Марущак. Завдяки сурдоперекладу Наталі нечуючі глядачі краще зрозуміли зміст слів, відчули їх енергетику. Нікого не залишила байдужим й пісня «Коли співають діти» в жестовому виконанні вихованців центру. Жартівлива сценка «Борщ», талано-

вито зіграна старшокласниками, викликала веселий сміх і справжні овації. Як і артистично виконана пантоміма. Загалом усі діти виступили прекрасно, продемонструвавши творчі здібності та невичерпність таланту. На завершення пісню в сурдоперекладі виконали педагоги центру.

Про те, чим навчання в центрі відрізняється від навчання в звичайній загальноосвітній школі, розповіла сурдопедагог Оксана Ломакіна. Гостям показали також невеличкий фрагмент уроку з формування у нечуючих дітей вимови та слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення. Під час таких занять діти вчать розуміти співрозмовника по рухах губ, або, як кажуть, зчитують з губ слова, будують речення.

Гості подякували керівникові, педагогам, усім працівникам закладу за працю й тепло сердець, яке вони дарують дітям, і вручили подарунки — солодоші, фрукти, іграшки, фламастери, дитячі зимові курточки та пуховики. Хлопчики й дівчатка вручили гостям зроблені власноруч янголят, вклавши у них коротенькі листи з гарними побажаннями.

— Нинішня зустріч дуже важлива, бо вона поклала початок нашій дружбі та добрим стосункам, — кажуть її учасники. І висловлюють велику подяку ректорові ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського, професору Михайлу Михайловичу Корді за сприяння в організації добродійної акції, а також всім, хто долучився до збору подарунків, і зокрема, працівникам кафедри медичної фізики діагностичного та лікувального обладнання та завучу кафедри, доценту Богданові Паласюку.

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

з гарними умовами для якісного навчання та розвитку. У цьому переконалися студенти-медики, які завітали в навчально-реабілітаційний центр, аби привітати дітей зі святом Миколая, вручити їм подарунки. Спілкування вийшло повноцінним, бо гості володіли мовою, зрозумілою нечуючим, — мовою жестів. Опанували її на курсах з вивчення жестової мови, що діють у ТДМУ й уже набули популярності серед студентів.

— Курси на базі нашого університету організували за підтримки ректора ТДМУ, професора М. М. Корди та ректорату, — розповів доцент кафедри філософії та суспільних дисциплін Тарас Кадобний. — Для занять, що відбуваються щосередини, виділили окрему аудиторію. Охочих навчатися не бра-

реабілітаційного центру Неоніла Яценко, яка вела заняття. В розвинених країнах кожен медичний заклад чи державна установа має спеціаліста, який володіє мовою жестів. Це загальноєвропейська, загальносвітова практика, яку варто запозичити й Україні. Щоб не траплялися випадки, коли глухоніма людина не йде до лікаря, бо чекає сурдоперекладача, а за цей час хвороба лише загострюється. У ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського вперше в Україні майбутні медики почали навчати спілкуватися мовою жестів, щоб зробити медицину доступнішою людям з вадами слуху.

До добродійної акції в Тербовлянському навчально-реабілітаційному центрі, крім студентів, що відвідують курси, долучилися також учасники загальноуніверситетського во-

ДО ДІТОК – З ГОСТИНЦЯМИ

Студенти-медики, учасники загальноуніверситетського волонтерського руху «Misericordia», відвідали Тернопільський обласний навчально-реабілітаційний центр, щоб привітати діток, які тут живуть і навчаються, з найочікуванішим дитячим святом Святого Миколая.

— За доброю традицією, наші друзі — студенти та викладачі ТДМУ завітали до нас з гостинцями від святого Миколая та гарною піснею. Щиро вітаємо гостей і дякуємо за увагу та підтримку, — звернулася до учасників зустрічі директор закладу Ірина Король.

Від імені керівництва, викладачів і студентів нашого університету хлопчиків і дівчаток, які зібралися в просторій актовій

Тарас КАДОБНИЙ – доцент ТДМУ

пускниці ТДМУ, а нині клінічний ординатор — виконала веселі пісні українською та англійською мовою. Дружні оплески засвідчили: дітям виступ сподобався.

Після концерту глядачів запросили до їдальні, де студенти, учасники волонтерського руху «Misericordia», роздали дітям привезені подарунки: солодощі, фрукти, м'які іграшки, фотоальбоми, канце-

зали, тепло привітала викладачка кафедри філософії та суспільних наук ТДМУ Надія Гуменна. Вона побажала дітям міцного здоров'я, гарного настрою та здійснення найзаповітніших мрій.

— День Святого Миколая поєднує в собі одне з найголовніших християнських свят і свято казки, дива, здійснення бажань. Доброю традицією стала для Тернопільського державного медичного університету організація добродічної акції «Миколай іде до потребуючих». Помічники Святого Чудотворця прагнуть чинити добро, опікуючись дітьми та нужденними, — сказав, звертаючись до малечі, доцент кафедри філософії та суспільних наук, організатор волонтерського руху «Misericordia» Тарас Кадобний. Тарас Богданович поба-

Надія ГУМЕННА – викладач ТДМУ

лярське приладдя. Помічниками Святого Миколая були студенти 1 курсу стоматологічного факультету Божена Обліжок, Аліна Догон, Вікторія Угрин, Софія Марків, Юлія Заєць, Оксана Товарніцька, Гали-

нав хлопчикам і дівчаткам здоров'я, успіхів в навчанні та всіляких гараздів.

До теплих вітальних слів долучилися також учасники тернопільського кавер-гурту «Funhouse». Солістка гурту Зоряна Сабат — ви-

на Стоколяс, Назар Каськів, Олександр Рибачук, Євген Овсяніков, Віталій Дмитрук, Олександр Миронюк, Роман Пінчук.

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ДАРУНКИ ВІД ПРОФКОМУ

Грудень — особливий період у році, коли кожен квапиться завершити розпочаті справи й запланувати нові, з більшим натхненням вірить у дива та здійснення бажань. Та найбільше цей місяць привабливий тим, що він приносить багато приємних подарунків у день Святого Миколая, перед настанням Нового року. Профспілковий комітет нашого університету закупив солодкі подарунки для студентів, які позбавлені батьківського піклування. Крім солодощів, понад двадцять наших студентів отримали ще й грошову допомогу. Вручення подарунків відбулося 7 грудня 2017 року в адміністративному корпусі ТДМУ.

«Бажаю вам успішно навчати-

ся й стати високопрофесійними лікарями. Завжди раді вас підтримати й допомогти. Найбільшою нагородою для нас будуть ваші

успіхи та щасливе майбутнє», — побажав голова профкому Петро Лихацький.

Прес-служба ТДМУ

... І ЧАСТОЧКА ТЕПЛА

Студенти третього курсу медичного факультету виявили ініціативу влаштувати свято Миколая для підопічних геріатричного пансіонату в селі Петриків, що поблизу Тернополя. Минулими роками наші волонтери опікувалися дітьми з малозабезпечених сімей. Проте цього разу вирішили допомогти тим, хто потребує опіки й спілкування найбільше. Свою увагу зупинили саме на людях, які перебувають у Петриківському обласному геріатричному пансіонаті.

До волонтерської групи увійшли Таїсія Білоножка (організатор), Юлія Бандрівська, Наталя Іщук, Христина Цінцьо, Олександр Дублянський, Зоряна Лукашук, Аліна Вівдич, Вікторія Киричок, Назар Лепак, Павло Левчук.

«Ми оголосили про збір коштів на курсі. Впродовж тижня кожен приносив старостам, хто скільки зміг. Згодом скотактували із заступником директора цього закладу, уточнили дату й час, коли можна приїхати. Ми придбали солодощі й мандарини. Запакували 181 невеликий подарунок. Окрім того, передали чотири ящики печива адміністрації закладу, яким смакуватимуть люди поважного віку», — розповіла Таїсія.

Молодь не очікувала, що їй будуть так тепло й радісно приймати. Це було справжнім святом для людей, які перебувають під опікою в цьому пансіонаті.

«Плануємо продовжити співпрацю й підтримку. Хочемо залучити наших творчих студентів з певними виступами, адже тут людям дуже не вистачає спілкування. Таким чином можемо урізноманітнити їхнє життя. Це дало нам стимул робити більше добрих справ. Вражені, наскільки взагалі важливе спілкування й як воно може змінювати наш світ», — додала Юлія Бандрівська.

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

КОЛИ ВОЛОНТЕРСТВО – НЕВІД’ЄМНА ЧАСТИНА ЖИТТЯ

П’ятого грудня у всьому світі відзначили Міжнародний день волонтера. Для нашої країни ця дата в календарі – особлива, адже з початком російської військової агресії на східних теренах сотні свідомих і небайдужих українців стали волонтерами. І хоча кажуть, що волонтерська діяльність в зоні АТО вже дещо й вичерпала свій ресурс, вони й нині допомагають втримувати позиції наших вояків. Серед тих, хто обрав цю нелегку місію, доцент кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією нашого університету Тамара Воронцова. З нагоди Міжнародного дня волонтера її нагородили відзнакою Президента України «За гуманітарну участь в антитерористичній операції» та медаллю Тернопільської ОДА «За службу Україні».

– Найперше, Тамаро Олександрівно, вітаємо вас щиро з державною відзнакою. Чим для вас є ця й справді заслужена нагорода?

– Волонтерством займаюся ще з 2014 року. Звісно, маю й інші відзнаки, але ця стала найбільш несподіваною. Мене запросили на урочистості до Міжнародного дня волонтера, але ніхто не попередив, що нагороджуватимуть. По суті, отримала дві нагороди – від Президента та обласної держадміністрації й обидві для мене дуже важливі. Але не лише через те, що це висока державна відзнака, а й тому, що цей невеличкий шматочок металу, який я зараз тримаю в руках, акумулював доброту і сподвижницю працю багатьох людей. Це свідчення того, що держава все ж таки належно оцінює працю всіх волонтерів, які безкорисливо та добровільно виконують свою місію. Мабуть, могла б і одноосібно займатися наданням допомоги, але досягти такої масштабності без наших добродійників, по суті, неможливо. На початку війни я кілька разів побувала на сході країни, а зараз займаюся перерозподілом гуманітарної допомоги, яка надходить з Канади та від небайдужих тернопольян, краян, громадських організацій. Її маршрут доволі розгалужений – надсилаємо посилки з медичними витратними матеріалами в шпиталі України, передаємо пакунки на фронт адресно або для медчастин з okazією чи «Новою поштою», допомагаємо дітям-сиротам, батьки яких загинули в зоні АТО. Звісно, є й інший бік цієї діяльності, яку на загал важко винести й, можливо, хтось думає, що це така почесна волонтерська місія, яку ти просто поклав та гідно несеш на раменах. Насправді ж душа розривається, бо твоя психіка не готова сприймати цей калейдоскоп людських бід і трагедій. А як допикають розчарування, коли намагаєшся щось поліпшити, а не в змозі, душать сльози, бо не-

можливо спостерігати розпач дитини, яка почула звістку, що батька вже немає, і ти не знаєш, які слова підібрати, аби її хоч трішечки розрадити. Розум підказує: ми ж не на війні, але серце живе чомусь фронтовим життям.

– На своїй сторінці у Фейсбук ви написали, що розділяєте цю нагороду зі своїми друзями-волонтерами з Канади.

– Це наші колишні викладачі, а мої колеги й товариші – Надія Архіпова та Богдан Бойчук. Вони разом із сином фактично створили волонтерську родину. Батьки зорганізують збір медикаментів, медичного приладдя, інструментарію, які надходять з усієї країни, зокрема від канадської діаспори, а син уже готує та відправляє посилки в Україну. Пригадую, коли в перші тижні та місяці війни охопив відчай, і я звернулася до наших колишніх колег за кордоном, то вони підтримали нас у ці нелегкі часи, але це була одноразова допомога. Родина Бойчуків допомагає й донині. Ось нещодавно надіслали велику кількість стерильних нейлонових рукавичок з високим ступенем захисту, коагуляційних ножів, кардіохірургічних наборів. Доволі багато ми отримали таких засобів, які у нас – рідкість, скажімо, вологі серветки для догляду за важкохворими. Однією такою серветкою можна витерти все тіло, а не лише обличчя чи руки, як ми звикли. Серед розмаїття цього начиння – дезінфікуючі спреї для обробки рук, хірургічні укладки для оперативних втручань, калоприймачі, дороговартісний шовний матеріал і багато інших необхідних для військової медицини речей. Ледь чи не в кожній посилці були такі медичні засоби, яких ми й не зустрічали у вітчизняній медицині, доводилося в Інтернеті шукати та вивчати, як їх застосовувати. Пригадую, як везла нашим бійцям у «Карпатську Січ» баночки з білим вазеліном. Він не тільки захищає від морозу, але й захиляє дрібні подряпини, пошкодження шкіри. А чепчики для сухого миття голови, яких в жодній «Медтехніці» не віднайдеш. Під час лютих морозів це була справжня знахідка для наших військових, вони їх ще довго згадували та дивувалися. Якщо перевести у грошовий еквівалент, то вартість цієї допомоги, яку збрала родина Бойчуків, сягне у кількадесят тисяч доларів. Але мені здається, що не лише грошовими знаками можна виміряти бажання людей допомогти, дуже цінним є й те тепло, старання, з яким вони це роблять. Серед наших помічників – пра-

цівники Тернопільського обласного центру здоров’я, які власноруч зв’язали сотні теплих шарпеток для фронту. Здається, не така вже коштовна ця допомога, але з якою любов’ю вони вив’язані, та ще й письмові побажання здоров’я, духовні обереги отримали наші захисники. Впевнена, гріє наших військових не лише вовна, а й те душевне тепло, яке вкладено в кожну річ.

– Як волонтерство ввійшло у ваше життя?

– Вдячна за це своєму синові. З початку подій на Майдані, а згодом з початком військової агресії в зоні АТО, моє життя кардинально змінилося. Якось син сказав мені, що треба допомогти добровольчим батальйонам, і ми зі студентами вирішили

дитячої лікарні, на базі якої розмістилася наша кафедра. Вони збирають кошти, приносять домашнє консервування, купують теплі речі, а ми вже волонтерською командою розподіляємо їх у гарячі точки. Ось днями до мене приїздив військовий капелан В’ячеслав Кізілов і боєць Української добровольчої армії Дмитро Гайдуцький, ми передали теплі шарпетки, кошти для ремонту машин, а вони вже доправлять їх бійцям на передову.

За останні роки познайомилася та здружилися з багатьма волонтерами в Україні. Вони допомагають доправляти те, що приносять чи надсилають небайдужі люди потребуючим. Приміром, упевнена: якщо надішлю посилку волонтеру Тетяні Іванченко до Харкова, то вона обов’язково підготує фотозвіт і речі знайдуть свого адресата в тутешньому військовому шпиталі або на передовій. Багато друзів з Фейсбука, напевно, знають волонтера Тетяну Білінську, з якою нещодавно трапилася трагедія, але це дуже відповідальна активістка, яка допомагала доправляти допомогу в Луцький шпиталь ветеранів війни. Таких людей я надзвичайно ціную та поважаю. Хочу зауважити, що волонтерство нині перебуває на новій хвилі, коли волонтери-одинаки з усієї України групуються та координують власні дії вже у командній роботі. Так, за допомогою Інтернет-ресурсів була створена волонтерська дошка оголошень, на якій можна розмістити інформацію, аби згодом обмінюватися гуманітарною допомогою, знаходити потрібні речі чи медика-

Тамара ВОРОНЦОВА – доцент ТДМУ

підготувати подарунки до свята Св. Миколая, до речі, днями виповнилося три роки з часу цієї події. Коли син пішов добровольцем до лав Збройних сил України, почала допомагати підрозділу «Карпатська Січ», а згодом й підрозділам 93-ї бригади. Не раз доводилося побувати з гуманітарною місією саме у місцях його дислокації. Тоді ж і розпочалося надання допомоги військовим шпиталям, зокрема, привозила медикаменти, медичне оснащення у Київський, 66-ий Львівський мобільний військовий шпиталь. Усе залежало від того, яка гуманітарна допомога надходить від канадських добровольців. Відповідно до потреб медиків разом з волонтерами помічниками сортую та надсилаю ці засоби. Адже, скажімо, на передовій, зокрема, на першій лінії, кардинально протилежна потреба у медичних засобах, ніж у шпиталі. На допомогу військовим, активно відгукнулися працівники Тернопільської обласної

медичної лікарні, на базі якої розмістилася наша кафедра. Вони збирають кошти, приносять домашнє консервування, купують теплі речі, а ми вже волонтерською командою розподіляємо їх у гарячі точки. Ось днями до мене приїздив військовий капелан В’ячеслав Кізілов і боєць Української добровольчої армії Дмитро Гайдуцький, ми передали теплі шарпетки, кошти для ремонту машин, а вони вже доправлять їх бійцям на передову. За останні роки познайомилася та здружилися з багатьма волонтерами в Україні. Вони допомагають доправляти те, що приносять чи надсилають небайдужі люди потребуючим. Приміром, упевнена: якщо надішлю посилку волонтеру Тетяні Іванченко до Харкова, то вона обов’язково підготує фотозвіт і речі знайдуть свого адресата в тутешньому військовому шпиталі або на передовій. Багато друзів з Фейсбука, напевно, знають волонтера Тетяну Білінську, з якою нещодавно трапилася трагедія, але це дуже відповідальна активістка, яка допомагала доправляти допомогу в Луцький шпиталь ветеранів війни. Таких людей я надзвичайно ціную та поважаю. Хочу зауважити, що волонтерство нині перебуває на новій хвилі, коли волонтери-одинаки з усієї України групуються та координують власні дії вже у командній роботі. Так, за допомогою Інтернет-ресурсів була створена волонтерська дошка оголошень, на якій можна розмістити інформацію, аби згодом обмінюватися гуманітарною допомогою, знаходити потрібні речі чи медика-

– Виходить, ваша волонтерська діяльність значно розширила свої межі...

– На мій погляд, держава забезпечує Збройні сили уже значно краще, ніж це було, скажімо, на початку розгортання активних бойових дій, але добровольчі батальйони ще вимагають підтримки. В умовах війни, особливо мобільні військові-польові шпиталі, медики та бійці мають потребу в таких речах, які у мирному житті видаються дрібничками, але є знахідкою на лінії вогню. Схожа історія трапилася нещодавно з медичними рука-

вичками, яких потребує швидка медична допомога «ASAP», що вивозить бійців з передової, отож, уже приготувала для них пакунок. Хоча треба визнати: у волонтерів більше стало роботи щодо допомоги учасникам АТО, демобілізованим, які зазнали каліцтв, залишилися після війни наодиці з бідною, хворобами. Від перенесених травм, нервових потрясінь люди не можуть знайти себе в суспільстві, діти страждають від стресових розладів після втрати батьків. Певна річ, що цими проблемами мають займатися соціальні служби, органи державної влади, громади на тих територіях, де мешкають наші захисники. Але коли людина займається волонтерством, то вона настільки поринає в цю справу, що вже не думає, чия це ділянка роботи, вона бачить проблему та намагається її розв’язати. Нещодавно побачила у соцмережі лист, який розмістила моя знайома волонтерка. Вона опікується синами кіборгів, які загинули в Донецькому аеропорту. Діти написали послання до Святого Миколая. Мене так зворушили ці дитячі історії, що я виставила їх на своїй сторінці, а через кілька днів відгукнувся Кирило Андрусенко – помічник-консультант народного депутата України Олега Мусія. Він купив, як і просили хлопці, але лише один конструктор «Лего», бо це доволі дорога іграшка, а ще одне «Лего» я придбала за власні та кошти доцентів нашої кафедри Віри Синицької, Інги Кубей, допомогли студенти 19 групи 5 курсу нашого університету. Студенти 5 курсу 21 групи до посилки поклали листи від Святого Миколая, малюнки, кольорові олівці й відправили у місто Буча.

– Як чоловік ставиться до вашої роботи?

– З розумінням. Надзвичайно йому вдячна, що не лише терпить цей вічний склад у нашому домі, але й допомагає. Адже посилки доволі важкі, їх не тільки потрібно скласти, але й віднести на пошту. Та, найголовніше, він підтримує волонтерський дух, це є дуже цінним для мене.

– Чим займаєтесь у вільний час?

– Його майже немає. Раніше вільної хвилини любила посидіти за цікавою книжкою, взяти до рук пензля та щось намалювати для душі. Щоправда, днями друзі запросили на творчий майстер-клас, розписували декоративні тарілки, і я могла насолодитися малюванням та отримати кілька годин творчої насолоди.

– Що плануєте на майбутнє? Чи ваші мрії пов’язані з волонтерством?

– Найперше, як і всі українці, мрію, щоб закінчилася війна. Волонтерська ж діяльність завжди буде потрібна, бо хіба може вичерпатися прагнення робити людям добро, бути милосердним і співчутливим. Напередодні Новоріччя та Різдва Христового хочу побажати усім миру, добра, теплих стосунків в родинному колі та віри, що все буде гаразд.

**Лариса ЛУКАЦЬК,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

МАКСИМ МУЗИКА – ВИДАТНИЙ ВЧЕНИЙ ТА ПАТРІОТ УКРАЇНИ

Народився М.М. Музика 1889 року у Львові, в місті, яке на той час, заселене в більшості українцями і поляками, було у володінні Австро-Угорської імперії. Закінчив з відзнакою гімназію, а 1913 р. — медичний факультет Львівського університету, отримавши ступінь доктора всіх медичних наук. Уже в студентські роки брав участь у громадському житті українських студентів. Був серед засновників студентського товариства «Медична громада» (1909-1910), а 1911-1912 рр. — його головою. Створена за його ініціативою відчитова комісія зорганізувала широку освітню роботу серед населення. Працював він також активно у комісії для створення української лікарської термінології, а санаторіальна комісія домоглася за підтримки митрополита Андрея Шептицького створення санаторію для лікування легеневих недуг серед української молоді.

Після закінчення університету до початку Першої світової війни М. Музика працював лікарем у Відні та Чернівцях.

У час Першої світової війни Максим Максимович був призваний до війська, працював військовим лікарем в австрійській армії, у якій був створений леґіон Українських Січових Стрільців (УСС), а 1916 р. — як бактеріолог і гігієніст.

Після розпаду наприкінці Першої світової війни Австро-Угорської імперії почалася українсько-польська війна за володіння західноукраїнськими землями, зокрема Львовом. На захист проголошеної 1918 р. Західноукраїнської Народної Республіки виступила Українська Галицька армія (УГА), до якої влилися УСС та інші підрозділи австрійської армії, сформовані з українців. Серед них було багато студентської молоді. Впродовж двох років УГА без перерви боролася за свою вітчизну в надзвичайно складних умовах. Велику роль у цій війні відігравали медики. Крім допомоги пораненим, вони повинні були поборювати епідемічні хвороби, якими перехворіли до 70 відсотків військових (висипний тиф, завошленість, черевний тиф, дизентерія, випадки віспи, скарлатини) в складних матеріальних і санітарних умовах. Були створені спеціальні «епідемічні лікарні». Серед інших самовідданих медичних працівників був доктор М. Музика: у медико-санітарній заставі м. Львова в ратуші, де надавали першу медичну допомогу пораненим після відступу УГА зі Львова, як начальний лікар в групі «Північ», у військовому шпиталі в Сокалі. 1919 р. М. Музика був серед засновників і керував санітарно-бактеріологічним інститутом УГА у Станіславові (нині Івано-Франківськ) — єдиним закладом теоретичної медицини, який за потреби виконував судово-медичні та інші дослідження.

Після трагічного фіналу виз-

Минуло 45 років від дня смерті Максима Максимовича Музики. Ким була ця людина? Пригадую аудиторію в Інституті мікробіології, що на вул. Зеленій у Львові (нині Інститут епідеміології та гігієни у складі Львівського національного медуніверситету) і перед нами лектор — літній лисий чоловік в окулярах з товстими округлими скельцями. Голос спокійний, навіть монотонний, без пафосу та театральності, які нам, молодим, так подобалися в деяких інших викладачів. Студентська ж аудиторія живе своїм життям: хто слухає, хто перешіптується, хто передає записки сусідам, не зважаючи на лектора — доцента Максима Максимовича Музику. І лише багато років після закінчення Львівського медінституту я по-новому зрозуміла цю людину.

вольних змагань українського народу, коли М. Музика з декількома побратимами повернувся в Галичину, їх полонили поляки та ув'язнили в Станіславові. Довідавшись про це, польський професор медицини почав клопотати щодо його звільнення, але Максим Максимович сказав, що не може піти, якщо його товариші залишаються у в'язниці. Через декілька днів їх усіх звільнили.

Після повернення до Львова доктор Музика спрямував свої зусилля на допомогу жертвам війни. Працював у самаритянській секції Горожанського комітету. Був 1920 р. першим керівником захисту інвалідів війни українських армій. Трудився в поліклініці «Народної лічниці» — українському шпиталю, де надавали безоплатну медичну допомогу малозабезпеченим людям, зорганізував бактеріологічну службу.

Після закінчення війни Львів опинився під неподільною владою поляків. Повернувшись з фронту, колишні студенти-українці Львівського двомовного (при Австро-Угорщині) університету, а також ті, які закінчували середню школу, сподівалися, що зможуть продовжити навчання. Однак на той час університет став суто польським. Українських професорів і доцентів позбавлено права викладати, а делегації української молоді ректор Каспровіч відповів: «Щоб мати право вчитися в університеті, треба було виграти війну». І тоді неймовірними зусиллями української інтелігенції — науковців, лікарів, правників, викладачів, громадських діячів і студентської молоді 1920 р. у Львові створено унікальні навчальні заклади — Українські високі школи, зокрема Український таємний університет з чотирма факультетами. Викладали в університеті видатні українські науковці і педагоги, які згодом стали професорами, доцентами Львівського державного університету імені І. Франка чи академіками АН УРСР. Серед них такі відомі постаті, як Філарет Колесса, Іван Кирп'якєвич, Йосиф Сліпий, Василь Щурат (перший ректор Українського державного університету). Більшість викладачів працювали безоплатно, вважаючи свою працю патріотичним обов'язком. Серед організаторів і викладачів ме-

дичного факультету — М. Панчишин і М. Музика, який став деканом факультету. Не маючи свого приміщення, медичний факультет мандрував Львовом, часто змінюючи місце викладів. Студенти-медики збиралися в помешканні доктора М. Панчишина або М. Музики о 5-6-й годині ранку, щоб до початку приймання пацієнтів прослухати лекції. Лабораторні

заняття проводили в бактеріологічно-хімічному інституті Наукового товариства ім. Т. Шевченка, який заснував та очолював М. Музика. Препарати для занять з анатомії (яку викладав проф. М. Панчишин) студентам на його таємне замовлення передавав сторож прозекторію. Польська поліція швидко вистежувала місця проведення занять, заарештовувала та ув'язнювала студентів, звільняла викладачів з державних посад, а на тих, які не були пов'язані з державною службою, накладали високі штрафи. Тому місця занять часто змінювали, деякі викладачі змушені були відійти, першого ректора В. Щурата заарештували. Кошти на утримання університету надавало українське суспільство Галичини. Підтримував матеріально Український таємний університет митрополит Андрей Шептицький.

У таких складних умовах університет зміг протриматися до 1925 р. Доктор М. Панчишин і М. Музика були тими, що до останніх днів існування медичного факультету продовжували свою викладацьку працю. Про рівень підготовки студентів можна су-

дити по тому, що студентів приймали в університети Австрії, Чехії, Німеччини без іспиту, зараховуючи їм заслужані в таємному університеті семестри.

Вражає й інша самовіддана громадська діяльність М.Музики у цей непростий час. Він був активним членом Українського гігієнічного товариства, був серед засновників відновленого після війни 1919 р. Українського лікарського товариства, а 1925-1930 роках його головою. Виконував велику редакційну роботу в журналі «Лікарський вісник».

Максим Максимович був дійсним членом Наукового товариства ім. Т. Шевченка (НТШ), роботу якого у Львові відновлено 1924 р. Ця перша українська національна академія наук була створена у Львові ще 1873 р. за ідеєю подвижників Сходу та Заходу України, на той час розшматованої двома імперіями — Росією й Австро-Угорщиною. Завданням НТШ було сприяння розвитку національної науки, як невід'ємної складової частини світової науки. Структура та функції НТШ змінювалися залежно від історичних обставин, фінансування здійснювали за рахунок патріотичних меценатів і діяльності виробничих підрозділів. НТШ мало своє видавництво, бібліотеку, книгарню. «Лікарська комісія» НТШ, в якій працював М.Музика, опікувалася науковими дослідженнями в галузі медицини. Велике значення мало заснування лабораторії, а згодом (1919 року) бактеріологічно-хімічного інституту НТШ, де молоді науковці мали змогу проводити дослідження, а студенти Українського таємного університету виконувати лабораторні праці.

М. Музика був організатором і до липня 1938 р. директором цього інституту.

Залежно від історичного періоду, зміни окупантів українські національні громадські товариства та інституції функціонували легально або підпільно, періодично їх нищили. Вони були зліквідовані 1939 р. з приходом червоної армії. В той же час українська молодь отримала вільне право на вищу освіту. Почався наступний період — інтернаціоналізації (русифікації) суспільства.

У листопаді 1939 р. М. Музика був зайнятий організацією Львівського медичного інституту на базі медичного факультету університету й став заступником директора медичного інституту.

На початку Другої світової війни він був евакуйований та працював мікробіологом у Києві, Харкові, на кафедрі мікробіології Фрунзенського (тепер — Бішкек) медичного інституту, а згодом завідував філією Киргизького інституту мікробіології у м. Пржевальську (нині — Каракол). Після повернення 1944 р. до Львова працював до 1948 р. заступником директора Львівського медично-

го інституту з навчальної та наукової роботи. 1947 р. йому присвоєно наукову ступінь доцента. З 1944 р. до 1964 р. очолював кафедру мікробіології Львівського медичного інституту.

Час, коли ми, третьокурсники, слухали його лекції з мікробіології був, напевно, не найкращим для Максима Максимовича. Декілька років до того було засуджено на 25 років і заслано в особливий табір біля м. Братська його дружину, українську художницю Ярославу Музику за начебто надання матеріальної допомоги бійцям УПА. Родом із Залізців Тернопільської області, Ярослава Музика підлітком переїхала та навчалася у м. Львові, а 1935 р. у Вільній академії в Парижі. Відома своїми працями з живопису (в тому числі на склі, емалі), мозаїки, графіки, карбування. Видавала перші в Західній Україні мистецькі книги та каталоги українською мовою. Була головою Асоціації незалежних українських митців, співорганізатором «Українського жіночого конгресу» у Станіславові. Повернулася із заслання після смерті Сталіна. Свою творчу спадщину заповіла Львівській картинній галереї. Ці події не могли не вплинути на службові справи М. Музики. Звання професора йому не було присвоєно. Останні роки праці у медичному інституті він був консультантом кафедри.

Максим Музика був видатним бактеріологом, створив Львівську наукову школу мікробіологів, підготував шість кандидатів медичних наук. Опублікував майже 50 наукових праць у центральних радянських, польських, чеських і французьких виданнях. Крім слов'янських мов володів німецькою, англійською, іспанською, французькою, старогрецькою та латинською мовами.

Напрямами його наукових досліджень були епідеміологія та бактеріологічні дослідження збудників висипного тифу, дизентерії, туберкульозу. Вивчав у мешканців Галичини антигени груп крові, роль лабораторних досліджень у діагностиці захворювань печінки. Особливу увагу приділяв епідеміології та лікуванню склероми. Впродовж півтора року працював на собі експерименти із самозараження збудником, що дозволило удосконалити методи серологічної та фагодіагностики. Вивчав вплив антибіотиків на капсульні бактерії.

Людська пам'ять недосконала. Коли в старшому віці хворий Максим Максимович Музика лікувався в тісній загальній палаті терапевтичного відділення клініки Львівського медичного інституту, ніхто з медичних світл інституту не поцікавився його здоров'ям. Відвідали його молоді лікарі, які виїжджали з ним в експедицію в ендемічні осередки склероми.

Знову в моїй уяві лекція з мікробіології немолодого вже доцента М. Музики. Тепер я знаю про нього більше, але вже не можу попросити в нього вибачення.

Помер Максим Максимович 24 травня 1972 року. Похований на Личаківському цвинтарі у Львові.

**Марія САВУЛА,
професор**

